

HNB

Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
tel.: 01 45 64 555 / faks: 01 46 10 551, 45 50 726, 46 10 591
teleks: 22 569 / www.hnb.hr / mb 3269817

**Očitovanje na primjedbe i prijedloge dostavljene u sklopu javne rasprave
o
Nacrtu Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o upravljanju rizicima**

Studeni 2016.

UVOD

Dana 25. kolovoza 2016. Hrvatska narodna banka na svojim je internetskim stranicama objavila Nacrt Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o upravljanju rizicima (u daljnjem tekstu: Nacrt Odluke).

Mišljenja, prijedlozi i primjedbe na predloženi tekst mogli su se dostaviti do 19. rujna 2016. putem elektroničke pošte na adresu zoki@hnb.hr.

Tijekom te javne rasprave Hrvatskoj narodnoj banci primjedbe i prijedloge dostavile su Croatia banka d.d., Kentbank d.d., Štedbanka d.d. te Hrvatska gospodarska komora.

Zaprimljene primjedbe i prijedlozi te očitovanja na njih prezentiraju se u nastavku dokumenta.

1. Utvrđivanje subjekata bankarstva u sjeni

1.a. Prijedlog odredbe upućen u javnu raspravu

Članak 2. Nacrta Odluke kojim se u članak 3. Odluke o upravljanju rizicima (u daljnjem tekstu: Odluka) dodaje točka 17.

17. Aktivnosti kreditnog posredovanja su aktivnosti slične bankovnim koje uključuju ročnu transformaciju, transformaciju likvidnosti, financijsku polugu, transfer kreditnog rizika ili slične aktivnosti. Te aktivnosti uključuju barem osnovne financijske usluge iz članka 8. stavka 1. točke 1. do 6. i točke 11. i 12. Zakona o kreditnim institucijama ("Narodne novine", br. 159/2013., 19/2015. i 102/2015.), kao i aktivnosti navedene u točkama 1. do 3., 6. do 8. i 10. Priloga 1. Direktive 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ (u daljnjem tekstu: Direktiva 2013/36/EU), kako su prenesene u propise drugih država članica kojima se uređuju kreditne institucije.

1.b. Komentari u javnoj raspravi

Popis osnovnih financijskih usluga iz članka 8. st. 1. točaka 1. do 6. i točke 11. i 12. Zakona o kreditnim institucijama (u daljnjem tekstu: ZOKI) omogućava veliki prostor za diskrecijsko tumačenje što bi subjekt bankarstva u sjeni (u daljnjem tekstu: SBUS) bio. Primjerice, odobravanje kredita ili trgovanje instrumentima iz točke 6. je uobičajena poslovna aktivnost mnogih trgovačkih društava u manjem obimu njihove ukupne poslovne aktivnosti. Konkretno, mnoga trgovačka društva kreditiraju vlastite tvrtke kćeri u sklopu redovnih aktivnosti. Stoga, bez definiranja određenog praga materijalnosti udjela financijske usluge u ukupnoj aktivnosti i jasne upute kako isto utvrditi, na razini sustava neće postojati ujednačen pristup definiranja SBUS. Stoga se predlaže da Hrvatska narodna banka (u daljnjem tekstu: HNB), obzirom da posjeduje najširi pristup podacima (npr. kroz superviziju ili kroz suradnju s drugim nadzornim tijelima), redovito javno objavljuje i ažurira popis SBUS (barem u Republici Hrvatskoj) ili se u određenom dijelu poziva na druge javno dostupne podatke (poput HANFA-e).

Potrebno je postaviti kriterije za bankarstvo u sjeni (u daljnjem tekstu: BUS), odnosno definirati koliki postotak aktive se odnosi na dane zajmove te koliko financijski prihodi sudjeluju u ukupnim prihodima.

1.c. Očitovanje

Primjedba nije prihvaćena.

Nacrtom Odluke propisana je definicija SBUS-a koja se temelji na uvjetima koji su usklađeni sa Smjernicom o ograničenju izloženosti prema subjektima bankarstva u sjeni koji obavljaju bankarske djelatnosti izvan reguliranog okvira (EBA/GL/2015/20). Ta se definicija ne zasniva na vrstama trgovačkih društava već na aktivnostima kojima se oni bave. HNB ne raspolaže toliko detaljnim podacima o svim trgovačkim društvima u Republici Hrvatskoj da bi mogao utvrditi i redovito ažurirati popis SBUS-a. S druge strane, svaka kreditna institucija dužna je za potrebe

upravljanja rizicima prikupiti detaljne informacije o poslovanju svojih klijenata na temelju kojih može utvrditi koji od njih ispunjava uvjete iz definicije SBUS-a.

Odluka ne definira prag materijalnosti odnosno koncentraciju aktivnosti kreditnog posredovanja u ukupnom poslovanju određenog društva čijim ispunjenjem bi se to društvo smatralo SBUS. No, podatak o koncentraciji aktivnosti kreditnog posredovanja treba uzeti u obzir pri utvrđivanju pojedinačnog internog limita za svaki SBUS. Pritom se manja koncentracija aktivnosti kreditnog posredovanja može smatrati činiteljem koji određeni subjekt čini manje uključenim u bankarstvo u sjeni zbog čega bi mu se mogao dodijeliti veći pojedinačni interni limit. Naravno, pri donošenju konačne odluke o visini pojedinačnog internog limita u obzir treba uzeti i sve druge propisane uvjete.

2. Izuzeta društva

2.1.a. Prijedlog odredbe upućen u javnu raspravu

Članak 2. Nacrta Odluke kojim se u članak 3. Odluke dodaje točka 20. podtočka 2. pod c)

20. Izuzeta društva su:

c) kreditne institucije iz treće zemlje ako treća zemlja na tu instituciju primjenjuje bonitetne i nadzorne zahtjeve koji su barem istovjetni onima koji se primjenjuju u Europskoj uniji. Pritom se smatra da kreditne institucije iz trećih zemalja navedenih u provedbenoj odluci Komisije donesenoj na temelju članka 107. stavka 4. Uredbe (EU) br. 575/2013 primjenjuju bonitetne i nadzorne zahtjeve koji su barem istovjetni onima koji se primjenjuju u Europskoj uniji.

2.1.b. Komentari u javnoj raspravi

Da li se sukladno Nacrtu (članak 2.) može smatrati kako su kreditne institucije osnovane u Rusiji i Turskoj, a nisu uključene u superviziju na konsolidiranoj osnovi, izuzeta društva subjekta bankarstva u sjeni? Ako nisu izuzete postoji li mogućnost razmatranja izuzeća s obzirom na veličinu tržišta i kreditnih institucija koje djeluju na navedenim tržištima?

2.1.c. Očitovanje

Primjedba nije prihvaćena.

Kreditne institucije iz Rusije i Turske zasad nisu obuhvaćene Provedbenom odlukom Komisije 2014/908/EU koja je donesena na temelju članka 107. stavka 4. Uredbe (EU) br. 575/2013 stoga se smatra da bonitetni i nadzorni zahtjevi koji se primjenjuju na kreditne institucije sa sjedištem u Rusiji i Turskoj nisu istovjetni zahtjevima koji se na kreditne institucije primjenjuju u Europskoj uniji. Kreditne institucije iz tih država smatrat će se izuzetim društvima tek kad budu uključena u spomenutu Provedbenu odluku Komisije.

2.2.a. Prijedlog odredbe upućen u javnu raspravu

Članak 2. Nacrta Odluke kojim se u članak 3. Odluke dodaje točka 20. podtočka 3) pod e)

e) subjekti koji su financijske institucije koje imaju odobrenje za rad i pod nadzorom su nadležnih tijela u RH, drugim državama članicama ili nadležnih tijela trećih zemalja te podliježu bonitetnim zahtjevima koji su u smislu robusnosti usporedivi onima primijenjenima na institucije kada se izloženost kreditne institucije prema dotičnom subjektu tretira kao izloženost prema instituciji u skladu s člankom 119. stavkom 5. Uredbe (EU) br. 575/2013

2.2.b. Komentari u javnoj raspravi

Factoring-društva (koja su definirana člankom 20. Zakona o faktoringu i čija osnovna djelatnost je definirana člancima 4., 8., i 12. Zakona o faktoringu) ispunjavaju uvjete iz točke e) jer su financijske institucije, moraju imati odobrenje za rad od Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, pod nadzorom su nadležnog tijela i nedvojbeno podliježu bonitetnim zahtjevima koji se u smislu robusnosti mogu usporediti s onima primijenjenima na institucije kada se izloženost prema dotičnom subjektu tretira kao izloženost prema instituciji u skladu s člankom 119. stavkom 5. Uredbe (EU) br. 575/2013, stoga se predlaže da u navedenoj točki e) factoring-društva budu eksplicitno navedena kao izuzeta društva

Leasing-društva (koja su definirana člankom 3. Zakona o leasingu i čija osnovna djelatnost je definirana člankom 8. Zakona o leasingu) ispunjavaju uvjete iz točke e) jer su financijske institucije, moraju imati odobrenje za rad od Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, pod nadzorom su nadležnog tijela i nedvojbeno podliježu bonitetnim zahtjevima koji se u smislu robusnosti mogu usporediti s onima primijenjenima na institucije kada se izloženost prema dotičnom subjektu tretira kao izloženost prema instituciji u skladu s člankom 119. stavkom 5. Uredbe (EU) br. 575/2013, stoga se predlaže da u navedenoj točki e) leasing-društva budu eksplicitno navedena kao izuzeta društva.

2.2.c. Očitovanje

Primjedba nije prihvaćena.

Smatra se da su zahtjevi koji se primjenjuju na financijske institucije usporedivi u smislu robusnosti zahtjevima koji se odnose na kreditne institucije, ako ti zahtjevi obuhvaćaju najmanje sljedeće:

- a) pribavljanje suglasnosti nadležnog tijela za obavljanje funkcije člana uprave,
- b) minimalni temeljni kapital za osnivanje financijske institucije,
- c) održavanje minimalnoga regulatornoga kapitala, odnosno minimalnih stopa adekvatnosti kapitala radi osiguranja sigurnog i stabilnog poslovanja,
- d) ograničenje ulaganja u kapital nefinancijskih institucija,
- e) ograničenje najveće dopuštene izloženosti prema jednoj osobi ili grupi povezanih osoba,
- f) održavanje minimalnoga koeficijenta likvidnosti,
- g) upravljanje rizikom prekomjerne financijske poluge, uključujući izračun omjera financijske poluge,

- h) javna objava informacija o profilu rizičnosti poslovanja te metodama upravljanja rizicima,
- i) uspostavljanje djelotvornog i pouzdanog sustava upravljanja koji obuhvaća:
 - jasan organizacijski ustroj,
 - djelotvorno upravljanje svim rizicima kojima je izložena ili bi mogla biti izložena financijska institucija,
 - primjerene sustave unutarnjih kontrola, koji uključuju uspostavu funkcije kontrole rizika, funkciju praćenja usklađenosti s relevantnim propisima i funkciju unutarnje revizije,
 - politike primitaka koje su u skladu s odgovarajućim i djelotvornim upravljanjem rizicima i koje promiču odgovarajuće i djelotvorno upravljanje rizicima;
- j) izvještavanje nadležnog tijela i
- k) provođenje revizije financijskih izvještaja.

Uvidom u propise koji uređuju osnivanje i poslovanje faktoring-društava i leasing-društava zaključuje se da ta društva ne podliježu bonitetnim zahtjevima koju su u smislu robusnosti usporedivi s onima primijenjenima na institucije kada se izloženost prema dotičnom subjektu tretira kao izloženost prema instituciji u skladu s člankom 119. stavkom 5. Uredbe (EU) br. 575/2013.

2.3.a. Prijedlog odredbe upućen u javnu raspravu

Članak 2. Nacrta Odluke kojim se u članak 3. Odluke dodaje točka 20. podtočka 3) pod k)

k) subjekti za zajednička ulaganja iz točaka (i) do (vi) ove podtočke, osim subjekata koji ulažu u financijsku imovinu s preostalim dospeljem do dvije godine (kratkoročnu imovinu) te kao pojedinačni ili kumulativni cilj nude prinos u skladu sa stopama na tržištu novca ili očuvanje vrijednosti ulaganja (novčani fondovi):

2.3.b. Komentari u javnoj raspravi

Da li u definiciju BUS-a ulaze novčani fondovi iako ne daju zajmove te su osim toga predmet nadzora HANFA-e?

2.3.c. Očitovanje

Iz članka 3. točke 20. podtočke k) Odluke jasno proizlazi da novčani fondovi nisu izuzeto društvo, a budući da obavljaju aktivnosti kreditnog posredovanja ispunjavaju uvjet iz definicije subjekta bankarstva u sjeni. Pritom valja skrenuti pozornost da se novčani fond tretira kao jedna osoba te se pri određivanju vrijednosti izloženosti na temelju uloga u novčani fond ne primjenjuje princip utvrđivanja odnosnih izloženosti tog fonda.

2.4.a. Prijedlog odredbe upućen u javnu raspravu

Članak 2. Nacrta Odluke kojim se u članak 3. Odluke dodaje točka 20. podtočka 3. pod o)

o) subjekti koji pružaju aktivnosti kreditnog posredovanja isključivo za matično društvo, za vlastita društva kćeri ili za ostala društva kćeri njihovih matičnih društava

2.4.b. Komentari u javnoj raspravi

Članak 2. Nacrta Odluke točka 20. pod o) umjesto: „subjekti koji pružaju aktivnosti kreditnog posredovanja isključivo za matično društvo, za vlastita društva kćeri ili za ostala društva kćeri njihovih matičnih društava“, treba glasiti kako stoji u Smjernici EBA/GL/2015: „o) subjekti čija je osnovna djelatnost obavljanje djelatnosti kreditnog posredovanja za matično društvo, za vlastita društva kćeri ili za ostala društva kćeri njihovih matičnih društava“.

2.4.c. Očitovanje

Primjedba je prihvaćena.

Točka 20. podtočka o) izmijenjena je na način da se izuzetim društvom smatraju subjekti čija je osnovna djelatnost pružanje aktivnosti kreditnog posredovanja za matično društvo, za vlastita društva kćeri ili za ostala društva kćeri njihovih matičnih društava

3. Suglasnost nadzornog odbora na interne akte

3.a. Prijedlog odredbe upućen u javnu raspravu

**Nadležnosti uprave i nadzornog odbora
Članak 50.b**

(3) Nadzorni odbor dužan je upravi dati suglasnost na politike, postupke i ostale interne akte iz članka 50.a stavka 2. ove Odluke.

3.b. Komentari u javnoj raspravi

Sukladno članku 48. ZOKI-ja, smatramo da nadzorni odbor ne bi trebao davati suglasnost na sve interne akte vezane za postupke upravljanja rizicima vezano za SBUS, a kako je trenutno propisano u prijedlogu članka 50.b stavka 3. Nacrta Odluke, nego samo za strategije i politike preuzimanja rizika i upravljanja njima, uključujući i ICAAP.

3.c. Očitovanje

Primjedba je prihvaćena.

Članak 50.a stavak 5. Odluke izmijenjen je na način da je kreditna institucija dužna politike iz stavka 2. tog članka na odgovarajući način uključiti u politike iz članka 48. stavka 4. Zakona o kreditnim institucijama.

4. Iskazivanje izloženosti za potrebe pojedinačnog internog limita

4.a. Prijedlog odredbe upućen u javnu raspravu

Pojedinačni interni limit Članak 50.c

(1) Kreditna institucija dužna je odrediti i primjenjivati pojedinačni interni limit za izloženost prema svakom pojedinom subjektu bankarstva u sjeni koji se utvrđuje u odnosu na njezin priznati kapital.

4.b. Komentari u javnoj raspravi

Čija izloženost se uzima za limit u slučaju eskontiranja mjenice (bez regresnog prava) koje dostavlja factoring kuća? Da li se tada identificiraju kriteriji BUS izdavatelja mjenice ili se ta izloženost izdavatelja posredno tretira kao limit faktoring kuće (iako je bez regresnog prava)?

4.c. Očitovanje

U slučaju eskontiranja mjenice koju dostavlja faktoring društvo koje nije izdavatelj te mjenice, a mjenica ne daje regresno pravo, izloženost se iskazuje prema subjektu koji treba platiti po mjenici, odnosno trasatu, a sukladno Zakonu o mjenici. Posredna izloženost prema faktoring društvu opisana u ovom slučaju ne uključuje se u limit prema faktoring društvu.

5. Ukupni interni limit

5.a. Prijedlog odredbe upućen u javnu raspravu

Ukupni interni limit Članak 50.d

(2) Pri određivanju ukupnog internog limita kreditna institucija dužna je uzeti u obzir sljedeće:

- 1) svoj poslovni model, okvir upravljanja rizicima kao što je navedeno u članku 50.a stavku 3. točki 2. ove Odluke i sklonost preuzimanju rizika kao što je navedeno u članku 50.a stavku 3. točki 3. ove Odluke,
- 2) iznos trenutačne izloženosti prema subjektima bankarstva u sjeni u odnosu na ukupnu izloženost i u odnosu na ukupnu izloženost prema subjektima financijskog sektora koji podliježu obvezi primjene bonitetnih zahtjeva i pod nadzorom su nekog nadzornog tijela,
- 3) povezanost kao što je navedeno u članku 50.a stavku 3. točki 6. ove Odluke.

5.b. *Komentari u javnoj raspravi*

Preciznije propisati prijedlog članka 50.d stavka 2. točke 2., odnosno uvjet da je pri određivanju ukupnog internog limita kreditna institucija dužna uzeti u obzir iznos trenutne izloženosti prema subjektima bankarstva u sjeni u odnosu na ukupnu izloženost i u odnosu na ukupnu izloženost prema subjektima financijskog sektora koji podliježu obvezi primjene bonitetnih zahtjeva i pod nadzorom su nekog nadzornog tijela.

5.c. *Očitovanje*

Primjedba nije prihvaćena.

Pri određivanju ukupnog internog limita od kreditne institucije zahtijeva se da svoju trenutnu ukupnu izloženost prema svim subjektima bankarstva u sjeni stavi u odnos s drugim izloženostima kako bi dobila detaljnije informacije o volumenu i značaju tih izloženosti u poslovanju kreditne institucije. Druge izloženosti s kojima kreditna institucija treba usporediti svoju ukupnu izloženost prema bankarstvu u sjeni, prema članku 50.d stavku 2. točki 2. Odluke su:

- ukupna izloženost kreditne institucije prema svim svojim klijentima, kao i
- izloženost prema subjektima financijskog sektora koji su podložni obvezi primjene bonitetnih zahtjeva i pod nadzorom su nekog nadzornog tijela. Dakle, može se smatrati da su ovdje obuhvaćeni oni financijski subjekti koji nisu bankarstvo u sjeni.

6. Ukupni interni limit u slučaju kada nisu utvrđeni pojedinačni interni limiti

6.a. *Prijedlog odredbe upućen u javnu raspravu*

Ukupni interni limit u slučaju kada nisu utvrđeni pojedinačni interni limiti Članak 50.e

(1) Ako kreditna institucija ne može ispuniti zahtjeve iz članka 50.a ove Odluke ili zahtjeve iz članka 50.b ove Odluke, dužna je odrediti ukupni interni limit za izloženosti prema svim subjektima bankarstva u sjeni u visini koja ne prelazi 25% priznatoga kapitala.

(2) Ako kreditna institucija može ispuniti zahtjeve iz članka 50.a ove Odluke i zahtjeve iz članka 50.b ove Odluke, ali ne može prikupiti dovoljno informacija za određivanje internih limita iz članaka 50.c i 50.d ove Odluke, za izloženosti prema tim subjektima dužna je odrediti ukupni interni limit u visini koja ne prelazi 25% priznatoga kapitala. Za izloženosti prema preostalim subjektima bankarstva u sjeni kreditna institucija dužna je odrediti pojedinačne interne limite i ukupni interni limit u skladu s člancima 50.c i 50.d ove Odluke.

6.b. *Komentari u javnoj raspravi*

Ako kreditna institucija ne može ispuniti zahtjeve iz prijedloga članaka 50.a i 50.b je li dužna na ukupni dozvoljeni interni limit od 25% priznatog kapitala dobiti suglasnost nadzornog odbora, kao i za velike izloženosti?

Potrebno je dodatno pojasniti međuodnos pojedinačnih i ukupnih limita. Nejasno je mogu li postojati jedan ukupni interni limit ili dva ukupna interna limita: jedan za one SBUS za koje kreditna institucija ne može ispuniti zahtjeve iz prijedloga članaka 50.c i 50.d, te drugi za one SBUS za koje može. Svakako ne bi smjelo biti moguće da kreditna institucija ima izloženost prema bilo kojim subjektima za koje ni moguće ispuniti zahtjev iz članka 50.c

6.c. Očitovanje

Primjedba je djelomično prihvaćena.

Odlukom se ne propisuje obveza kreditne institucije da za ukupni interni limit prema alternativnom pristupu (izloženost se ograničava na 25% priznatoga kapitala) dobije suglasnost nadzornog odbora kao za velike izloženosti. Prethodna suglasnost nadzornog odbora za pravne poslove kojima bi ukupna izloženost kreditne institucije mogla rezultirati velikom izloženošću propisana je isključivo člankom 147. ZOKI-ja, te odredbe Odluke u tom dijelu ne uvode dodatne zahtjeve.

Vezano za dodatno propisivanje formiranja dva ukupna interna limita, izmijenjen je članak 50.e Odluke na način da precizno propisuje kolika je najveća dopuštena izloženost prema svim subjektima bankarstva u sjeni u slučaju kada kreditna institucija ne može za sve svoje subjekte BUS-a ispuniti uvjete propisane za utvrđivanje pojedinačnih internih limita.

Važno je naglasiti da Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o upravljanju rizicima ne derogira primjenu ostalih propisa koji se odnose na poslovanje kreditnih institucija. Stoga, kreditna institucija dužna je pridržavati se zahtjeva iz drugih propisa te ako oni, primjerice Odluka o klasifikaciji plasmana i izvanbilančnih obveza kreditnih institucija, propisuju obveznu analizu određenih segmenata poslovanja klijenta, te se analize moraju provesti. No, kreditna institucija svakako treba voditi računa o ispunjavanju precizno definiranih zahtjeva koji se odnose na subjekte bankarstva u sjeni iz članka 50.c Odluke.

7. Rok za stupanje na snagu Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o upravljanju rizicima

7.a. Prijedlog odredbe upućen u javnu raspravu

Stupanje na snagu Članak 5.
--

Ova Odluka objavljuje se u "Narodnim novinama" i stupa na snagu 1. siječnja 2017.

7.b. Komentari u javnoj raspravi

Do 1. siječnja 2017. nije moguće adekvatno uspostaviti sustav upravljanja rizicima koji proizlaze iz izloženosti prema SBUS, kako je propisano Nacrtom Odluke. Između ostalog, potrebno je donijeti interne akte, pribaviti propisane suglasnosti na iste, doraditi sustave za praćenje limita, pribaviti suglasnosti na limite koji prelaze velike izloženosti, i tako dalje. Sukladno tome, predlaže se da Odluka stupi na snagu 1. srpnja 2017.

7.c. *Očitovanje*

Primjedba je djelomično prihvaćena.

Kreditne institucije upoznate su s Nacrtom Odluke od početka javne rasprave, a usvojena Odluka ne razlikuje se u bitnome od Nacrta Odluke stoga smatramo da kreditne institucije imaju dovoljno vremena za donošenje politika, postupaka i ostalih internih akata kojima će propisati način utvrđivanja, evidentiranja, praćenja i izvještavanja o izloženostima prema subjektima bankarstva u sjeni, do 1. siječnja 2017. Rok za određivanje pojedinačnih internih limita za svakog subjekta bankarstva u sjeni i ukupnog internog limita za ukupnu izloženost prema bankarstvu u sjeni pomaknut je na 30. lipnja 2017.

Na kraju naglašavamo da Odluka ne uvodi obvezu pribavljanja dodatnih suglasnosti na izloženosti koji prelaze velike izloženosti budući da je to područje uređeno čl. 147. ZOKI stoga u tom dijelu nema novih zahtjeva.